

Graži ir prasminga Palangos folkloro ansamblio „MĖGUVA“ sukaktis

Šiomet Palangos krašto tradicinę kultūrą reprezentuojantis Palangos kultūros ir jaunimo centro folkloro ansamblis „Mėguva“ kovo mėnesį į kultūros vakarą, skirtą kolektyvo veiklos 35 metų sukakčiai, pakvietė savo bičiulius ir gerbėjus. „Mėguvai“ vadovauja dvi tradicinės muzikos žinovės: dainininkus, šokėjus „riktavoja“ puiki dainininkė ir audėja Zita Baniulaitytė, o muzikantus (kolektyvo kapelą) – didelę pedagoginio darbo patirtį turinti Diana Šeduikienė.

„Mėguva“ – vienas aktyviausių Žemaitijos krašto folkloro ansamblių. Jis sėkmingai koncertuoja, dalyvauja tarptautiniuose folkloro festivaliuose, šventėse, kurorte organizuoja koncertus, adventinius vakarus, giedojimus, vakarones, tradicinių šokių vakarėlius, robaksus jaunimui, kalendorinių švenčių renginius, veda edukacijas. Mėguviškiai yra prisidėję prie tokių didelių Palangoje vykusių tarptautinių festivalių kaip „Baltica‘93“, „Giežynė“, „Parbėg laivelis“, „Saulės žiedas“ organizavimo. Ansambliciai, įgiję organizacinio darbo patirties, inicijavo instrumentinės muzikos festivalį „Pagrajikem nuognė“, daug metų yra tarptautinio Jurginių papročių festivalio „Jurgi, paimk raktus!“ organizatoriai bei Jurginių šventės tradicijų Palangoje puoselėtojai.

Didžiausią darbo su ansambliu patirtį yra sukaupusi ZITA BANIULAITYTĖ. Ji šį ansamblį įkūrė, jam nuo pat pradžių ir vadovauja. Tad šiandien – žodis jai.

Palangos folkloro ansambliui „Mėguvai“ – 35.
Nuotrauka Radvilės Kucevičiūtės

Autentiškumo paieškų pradžia Palangoje – XX a. 7–9 deš.

Folkloro ansamblių judėjimas Lietuvoje sparčiai plito XX a. 7 dešimtmetyje. Autentiškumo paieškas Palangoje pirmoji pradėjo mokytoja kraštotyrininkė Emilija Adiklienė (1906–1993), pastačiusi spektaklį „Ant marių krašto Palangos miestely“ – vaizdelius iš žvejų gyvenimo su padavimais. Spektaklyje buvo naudojami buitės rakandai, skambėjo tradicinės krašto dainos, buvo sukami rateliai, net ir šokiai šokami. Muzikinę spektaklio dalį parengė chorvedys, vargonininkas Petras Martinonis.

Kita Palangos mokytoja Emilija Aleknavičienė ir Virginija Šauklytė mėgdavo dainuoti liaudies dainas. Laikui einant apie jas ėmė burtis ir kitos dainų mylinčios kurorto moterys. Tuo metu veikusiuose Palangos pionierių namuose Virginijai subūrus vaikų folkloro ansamblį, šių moterų veikla tapo kryptingesnė – jos ne tik susirinkdavo pabendrauti, padainuoti, bet ir ėmė rengti vakarones.

Palangos šviesuolis ir visų „liaudininkų“, t. y. su liaudies menu susijusių palangiškių, tėvas tuo laikotarpiu buvo Leandras Alminas (1927–1990). Jis itin puoselėjo žemaitiškas tradicijas. Jo iniciatyva kurorte susibūrė liaudiškas dūdų orkestrėlis, pradėjo veikti Palangos liaudies meno meistrų sambūris. L. Alminas kartu su ansambliu „Bočiai“ parengė etnografinę programą, kuri buvo rodoma įvairių

gastrolių metu. Jis rėmė ir skatino visus, bandančius gaivinti tautišką kultūrą. L. Almino paramą jautėme ir mes – kurorto kultūros darbuotojai, besidomintys tautosaka, liaudies menu, tradicine muzika.

„Mėguvą“ įkurti paskatino Aldona Ragevičienė, Leandras Alminas ir Birutė Aleknaitė

Lietuvos Atgimimo išvakarėse Palangoje vyko Pabaltijo liaudies tapybos trienalė. Į ją kartu su ansambliu „Radasta“ buvo atvykusi žinoma folkloro specialistė Aldona Ragevičienė, kuri 1968m. subūrė vieną seniausių folkloro ansamblių Lietuvoje – „Ratilio“, o vėliau padėjo susikurti folkloro kolektyvams „Dijūta“, „Radasta“, „Apynys“, „Ūla“, jiems kurį laiką ir vadovavo. Tada Palangoje L. Alminas suorganizavo mano susitikimą-konsultaciją su A. Ragevičiene. Kelias valandas trukusio pokalbio metu ji man atskleidė folkloro ansamblių veiklos esmę, nurodė kelią, kuriuo turėtų eiti folkloristas. Iš jos aš, būsimą „Mėguvos“ vadovė, pramokau ir liaudiškos dainavimo manieras.

1987 m. gegužės mėnesį Vilniuje vyko konferencija „Liaudies kūrybos palikimas dabarties kultūroje“. Tuometinė Palangos Vykdomojo komiteto

Palangos folkloro ansamblio „Mėguva“ ženklas (logotipas). Autorė – Gražina Oškinytė-Eimanavičienė

Kultūros skyriaus vedėja Birutė Aleknaitė dalyvauti šioje konferencijoje išsiuntė tada tautodailės draugijos „Verpstė“ pirmininku buvusį jau minėtą L. Alminą ir mane, dirbusią Palangos Kultūros namų koncertmeistere. Dviejų dienų konferencija man suteikė ne tik žinių, bet ir sparnus. Grįžusi iš Vilniaus sulaukiau pasiūlymo pabandyti suburti folkloro ansamblių. Imtis to darbo pasiryžau tik po pusmečio. 1988 m., prieš pat Užgavėnes, būsimus ansamblicius į būrį pakvietėme pirmą kartą. Tuo laikotarpiu patriotiškumo, laisvės, savo kultūros ir tradicijų pažinimo džiaugsmo dvasia žmones vienijo. Folkloro

(Nukelta į 4 p.)

Po 35-mečiui skirto koncerto dalyvių bendroje nuotraukoje įsiamžino „Mėguvos“ ansambliciai, jų draugai ir bičiuliai. Nuotrauka Radvilės Kucevičiūtės

„Mėguva“ 1994 m. Kalėdų šventėje prie J. Šliūpo memorialinės sodybos. Ado Sendrausko nuotrauka

ansambliai kūrėsi visoje Lietuvoje. Toks susibūrė ir Palangoje. Iš pradžių repeticijas lankė tik šešios moterys. Koncertuoti pradėjome 1988 m. pavasarį.

Pirmieji kolektyvo veiklos metai

Pirmasis mūsų pasirodymas buvo suplanuotas 1988 m. per šv. Velykas. Jų tada oficialiai švęsti negalėjome, todėl reklamoje skelbėme, kad vyks šventė „Sveiki, sulaukę pavasarėlio“. Nepaisant to, visi žinojo, kokia proga rengiamas kurorto meno saviveiklos kolektyvų koncertas, ir koncerto dalyviai bei žiūrovai, gausiai susirinkę į vilos „Anapilis“ salę, tą dieną džiaugsmingai vieni kitus sveikino su šv. Velykomis.

Pirmasis naujo ansamblio koncertas įvyko balandžio mėnesį taip pat viloje „Anapilis“. Tąsyk aviatoriaus Broniaus Oškinio jubiliejui skirtame minėjime skambėjo mūsų atliekamos Palangos krašto dainos. Pasirodymas buvo sėkmingas. Jam pasibaigus vienas žiūrovas net savo žmoną paragino lankyti mūsų ansamblį – taip į kolektyvą atėjo puiki dainininkė ir šokėja pedagogė Otilija Simonaitienė.

Rudenį mėguviškių jau buvo gerokai daugiau. 1988 m. pabaigoje prisijungė ir muzikantai. Dalį

jų į „Mėguvą“ atvedė L. Alminas, kuris pats grojo bandonija, vadovavo nedideliame kurorto pučiamųjų orkestrui. Jis lankyti „Mėguvos“ repeticijas prikalbino armonikierių Stasį Sendrauską. Netrukus į kolektyvą įsijungė ir būgną nuostabiai mušęs Petras Gineikis, smuikininkas Kazimieras Jakubauskas, su savo stebuklingąja basedle grojęs Pranas Domeika. Na o kai atsirado muzikantų, tai ir šokėjai atkuto.

Įsimintinos tuo laikotarpiu kolektyvo organizuotos kalendorinės, šeimos šventės. Jose ansambliciai dažniausiai dalyvaudavo su savo šeimos nariais. Greitai pajutome, kad jau esame bendruomenė. Mūsų susibūrimams labai tiko tuomet kurorte veikusios LSSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Palangos skyriaus patalpos – vietinių vadinamos „kraštotyros nameliu“ (nedidelis pastatas Vytauto gatvėje, stovintis priešais Jono Šliūpo muziejų). Čia 1989 m. net atšokome ansamblicių Rolandos ir Vytauto Puteikių vestuvės, kuriose buvo ir pintuvės, ir tradicinė parėtka.

Krašto vestuvinių papročių pažinimas, jų populiarinimas koncertinėse programose, puoselėjimas nebuvo užmirštas ir vėliau. 1991 m. pagal

Lietuvos Respublikos Prezidentūroje per Pasaulio lietuvių Dainų šventę Vilniuje 1998 m. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš „Mėguvos“ fotoarchyvo

visas tradicijas šventėme Giedrės ir Algirdo Miežečių vestuves. Vėliau tradicijų laikytasi ir tuokiantis ansamblių vaikams, organizuojant aukšines (pvz., Janinos ir Prano Samauskų), vestuves.

Ansamblio pavadinimą padiktavo pajūrio krašto istorija

Susipažinus su palangiškiu archeologu Vladu Žulkumi bei jo darbais, ypač susijusiais su Palanga, parinkti ansambliui pavadinimą nebuvo sunku. 1989 m. išspausdinus dabar jau profesorių Vlodo Žulkaus ir Liberto Klimkos knygą „Lietuvos pajūrio žemės viduramžiais“, netrukome ją perskaityti ir sužinojome daug ką naujo apie mūsų krašto istoriją ir tai, kas yra ta Mėguvos žemė. Ansambliciai labai norėjo įprasminti ir įamžinti viduramžiais mūsų pajūrio krašte egzistavusį istorinės kuršių žemės pavadinimą, tad, be didelių diskusijų, ansambliui buvo pasirinktas pavadinimas „Mėguva“. Jis mus įpareigoja būti Palangos krašto praeities saugotojais ir tradicijų tęsėjais.

Sėsti prie staklių paskatino žymi Žemaitijos audėja Emilija Černeckienė

1990-ųjų respublikinė Dainų šventė mūsų ansambliui buvo pirmoji. Norint joje dalyvauti vien parengti repertuarą neužteko – vykstant į šventę reikėjo tinkamai ir apsirengti. Tradicinių kostiumų tada neturėjome. Žinojau, kad Palangoje gyvena

Algio ir Giedrės Miežečių vestuvių išvakarių (pintuvių) dalyviai. 1991 m. Juozo Baltiejaus nuotrauka

viena garsiausių Lietuvos audėjų Emilija Černeckienė. Įsidrąsinusi vieną dieną užsukau pas ją paklausti, ar ji negalėtų išausti ansambliciams rūbus. Ši, tada neturėdama laiko atlikti tokį didelį ir skubų užsakyką, be jokių ceremonijų paragino mane pačią imtis to darbo. Taigi, „Išsiaušk pati!“ Kitos išeities nebuvo. Taip užsimezgė tvirta meistrytės mokymosi gija tarp patyrusios audėjos-meistrės ir jos mokinės. Kaip yra sakiusi Emilija, „siūlai apnarplioja stipriai, ir, jei turi kantrybės, gali perprasti audimo meno subtilybes“. Perpratau. Darbo buvo daug – visus mėguviškius reikėjo papuošti, tad netrukus jau audžiau ne tik aš, bet ir daugiau ansambliciu. Šio darbo yra išmokusi Danutė Sendrauskienė, Antanas Sendrauskas, Jonas Beinorius, Daiva Ščeponavičiūtė, Irena Kvedarienė. Iš mūsų išaustų audinių pagal muziejines kopijas pasiūtais rūbais „Mėguvos“ ansamblis puošiasi ir šiandien. Mėguviškių apranga daug metų buvo rodoma pavyzdžiu kitiems folkloro

(Nukelta į 6 p.)

kolektyvams. Beveik kiekviena mūsų ansamblietė prisijaukino ir sušildė kostiumus savo rankų darbu: kas audė, kas siuvo, kas siuvinėjo, o kas ir mezgė.

Nesame televizijos „žvaigždės“, bet filmavimų buvo daug

1990-ieji reikšmingi ne tik dėl to, kad pirmą kartą dalyvavome Vilniuje vykusioje respublikinėje Dainų šventėje, bet ir tuo, kad tada Lietuvos televizija sukūrė dvi laidas apie mūsų pajūrio krašto istoriją (režisierės: Gražina Aleksandravičiūtė ir Birutė Bražinskaitė). Viena laida pasakoja apie Palangą, antroji – apie Šventąją. Čia verta ir pasigirti: tų laidų tikra puošmena buvo mūsų ansamblis „Mėguva“. Mes šiose laidose dainavome tradicines dainas ir šokome pajūrio krašte nuo seno buvusius populiarius šokius. Ansamblių atliekamų kūrinių garso įrašai buvo padaryti Lietuvos radijuje Vilniuje.

Vėlesniais metais „Mėguvai“ filmuotis teko dar ne kartą: Arvydo Baryso filmuose apie Palangą, Ramūno Abukevičiaus filme „Donalaitis“, dokumentiniame filme apie Igną Končią, etnomuzikologės Zitos Kelmickaitės laidose apie tautinius kostiumus, Lietuvos nacionalinio kultūros centro archyvui, jo leidiniams. Ne kartą jau esame dalyvavę ir LRT laidose „Duokim garo!“ bei „Gero ūpo!“

„Mėguva“ Palangai reikalinga

Kiekvieni metai atneša ansambliui vis naujas partitūras: naujos programos, koncertai, festivaliai, artimos ir tolimos kelionės, nauji draugai, nauji ansambliciai... Tai vestuvės, tai krikštynos, kartais, kaip bebūtų liūdna, ir laidotuvės... Toks gyvenimas...

Pirmąjį savo veiklos dešimtmetį ansambliciai entuziastingai dalyvaudavo ekspedicijose, įvairiose stovyklose, tad mezgėsi ryšiai su kitais folkloro kolektyvais. Daugiausiai būta įvairių vakaronių. Mūsų ansambliciai – nuolatiniai Palangoje organizuojamų kalendorinių švenčių dalyviai. „Mėguva“ reikalinga ir kurorte švenčiant Vasario 16-ąją, ir Valstybės dieną, taip pat ir Stintų šventės, Vasaros sezono atidarymo, Birutės parko, Ilgojo stalo bei kitų švenčių metu, taip pat ir pažymint iškilų palangiškių jubiliejus, pristatant visuomenei parodas, leidinius ir kt.

Renginiai, bendravimas su kolegomis skatina tęsti darbą, kurti ir tobulėti

Kasmet „Mėguva“ gauna daug pasiūlymų dalyvauti tarptautiniuose, respublikiniuose ir Lietuvos regionuose organizuojamuose folkloro festivaliuose, kitose šventėse. Visur nuvykti neįmanoma, tad tenka rinktis. Esame dalyvavę tarptautiniame folkloro festivalyje „Baltica“ Latvijoje, ne kartą tokiuose tradiciniuose Vilniaus festivaliuose kaip „Skamba skamba kankliai“ ir „Pokrovskeyje kolo kola“. Klaipėdoje daug folkloro kolektyvų sutraukia festivalis „Parbėg laivelis“, Nidoje – „Tek Saulatė ant maračių“, Juodkrantėje – „Pūsk, vėjuži“, Šiauliuose – „Saulės žiedas“, „Atvažiuoja žolynai“, Telšiuose – „Ėr pajauga žalė lėipa“, Plungėje – „Saulėlė raudona“, Sedoje – „Gėid volungelė“, Rusnėje – „Išbėg išbėgo iš Rusnės kiemo“, Kupiškėje – „Lingaudala“, Marcinkonyse – „Subatėlės vakarėly“, Jurbarkė – „Ant vandens“. Mus ten dažnai galima sutikti, kaip ir Jonkelių festivaliuose Kaune bei Kuliuose, Dainavos krašto folkloro šventėje Druskininkuose. Gavę iš tokių švenčių organizatorių kvietimus, jei tik yra galimybė, visada stengiamės sudalyvauti jų renginiuose.

Esame Lietuvai atstovavę ir ją reprezentavę tarptautiniuose festivaliuose, vykusiuose Kaustinene (Suomija), Brno (Čekija), „Baltica‘94“, kaukių festivalyje (Latvija), Azove (Rusija), „Monmartras Europoje“, Sen Malo (Prancūzija), „Pokut 2000“ (Ukraina), Chersonissos (Graikija), Levene (Belgija). Koncertavome Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Norvegijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Švedijoje, Vengrijoje, Vokietijoje. O kur dar koncertai įvairiuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose, globos namuose, kur dalyvavimas draugų jubiliejuose, tautinių kostiumų ir knygų pristatymuose, konferencijose bei, žinoma, Dainų šventėse!

Nepamirštami bendri „Mėguvos“ bei Palangos kultūros ir jaunimo centro „Grubiojo“ teatro spektakliai, kuriuos režisavo Virginijus Milinis: Gabrieliaus Landsbergio-Žemkalnio „Uošvė į namus – tylos nebus“ (1999); Antano Rūko „Bubulis ir Dundulis“ (2003); „Ant marių krašto, Palangos miestely“ (2006, pagal Emilijos Adiklienės surinktą medžiagą). Tai ne tik Palangos

krašto kultūros sklaida, bet ir užsimezgusi tvari draugystė, gražios pažintys ir smagūs vakarėliai. Visa tai mus skatina tęsti darbą, kurti ir tobulėti.

Jurginių tradicijos gaivinimas ir puoselėjimas Palangoje

Nuo seno ant Birutės kalno, paleoastronominės stebyklos vietoje, palangiškiai rinkdavosi pažymėti kalendorines šventes. Viena jų – Pergubrio (Jorės, Jurginių). Ji į mūsų pajūrį sutraukdavo būrius žmonių iš Kuršo, Žemaitijos, kitų Lietuvos vietų. Tarpukaryje ši tradicija nutrūko. Jurginės „Mėguvos“ ansamblio iniciatyva atgaivintos 1991-aisiais. Einant metams mūsų organizuojamos Jurginės tapo plačiai žinomos. Šis renginys jau yra įtrauktas į turistams skirtus reklaminius leidinius apie Palangą. Juose noriai dalyvauja folkloro kolektyvai iš visos Lietuvos. Jurginių tradicijos palaikomos, pritaikant papročius šiuolaikinės visuomenės poreikiams. Švenčių metu visiems folkloro ansambliams yra sudarytos sąlygos patiems atskleisti savo santykį su nuostabia pajūrio gamta per įvairias folkloro formas: sutartines, antifonines pavasario laikotarpio dainas, instrumentinę liaudies muziką, ratelius, šokius.

Mūsų repertuaras savitas

Ansamblių ir jo repertuarą formuoja miesto geografinė padėtis, krašto istorija ir jo ilgametės kultūros tradicijos. Palanga – pasienio miestas, kur ilgą laiką susikirsdavo kuršininkų, prūsininkų ir žemaičių keliai bei likimai. Esame užrašę ir į savo repertuarą įtraukę žymių krašto dainininkų – brolio ir sesers Andreiš ir Kerstos Balčių kai kurias kuršininkų dainas. Nevengiame ir tų folkloro kūrinų, kuriuos seniau Prūsijoje tarnavę palangiškiai parnešė į mūsų kraštą kaip savo dvasinę patirtį. Ansamblio spalva – sodrus žemaitiškumas su pasienio ir jūros atspalviais. „Mėguvos“ repertuaras – vienbalsės vietinių šventojiškių, pamario krašto dainos, daugiabalsės žemaičių dainos, giesmės, rateliai, žaidimai, šokiai, pasakojimai, instrumentinė muzika. Vienos mūsų rengiamos programos – koncertinės, kitos – teminės. Pastarosios ansamblių labiausiai mėgstamos. Ruošiant jas tenka patiems įsigilinti į pasirinktą temą, susirasti daug literatūros, pabendrauti su kūrinų pateikėjais, renginių režisieriais. Per metus dažniausiai parengiame po vieną naują programą, kartais – po dvi. Jose atsispindi palan-

(Nukelta į 8 p.)

Palangoje švenčiame Jurgines. 2012 m. Aldo Žolio nuotrauka

giškių požiūris į krašto istoriją, perteiktą per XIX a. pab.–XX a. krašto folklorą: šokius, dainas, instrumentinę muziką, pasakojimus. Daugeliui liko įsimintinos tokios mūsų sukurtos programos kaip „Palangos Juzės keliais“, „Basanavičiaus tautosakos lobyną atidarius“, „Žemaičių vestuvės“, „Valančiaus laikų giesmės“, „Laiškai iš Palangos“, „Palanga – Birutės tėviškė“, „Apie kryželius ir meistrelius“, „Voi auga auga žals pušynėlis“, „Aš išdainavau visas daineles“, „Apie panas“, „Devyni amatai – dešimtas badas“, „Belaukiant Velykų“, „Jau sukrovėm kraitelį“, „Tetošis – dalelė skėrtė“, „Naglio kalno paslaptis“, „Pabėriau bėrėkų, suvadinau kurapką“, „Mūsa pastrajė“, „Ignas Končius ir Palanga“.

„Mėguvos“ gyvenimas – kaip ir jūra banguojantis

Kolektyvas gyvas, mobilus ir daug koncertuojantis, gastroliuojantis. Būna visaip: vieną mėnesį, žiūrėk, bangelės vos ritasi, o kitą jau vanduo liejasi per kopas; viskas taip, kaip ir jūroje.

Ansamblyje svarbiausios ne šventės, o tarpusavio bendravimas, krašto tradicinės kultūros pažinimas, mokymasis tradicinių dainų, šokių ir kitų kūrinių, pasiruošimas renginiams. Ansamblis – tai pirmiausia žmonių sambūris, suinteresuotas bendra veikla. Kolektyvo veidas priklauso nuo to, kas yra jo nariai, kokiomis nuotaikomis jie gyvena, kas imasi iniciatyvos ir kaip juos palaiko grupė. Smagiausia, kai kolektyvo veikloje dalyvauja visa šeima, kai į repeticijas, koncertus ansambliciai ateinama kartu su savo vaikais ar anūkais.

„Mėguvą“ lanko įvairaus amžiaus ir įvairių profesijų žmonės. Ansamblio siela – vyresnieji, kurių dainas, šokius, muzikavimą, patirtį perima jaunesnieji – jų vaikai ar anūakai. Tai nuostabūs žmonės, savo laisvą laiką skiriantys pažinčiai su folkloru, jo puoselėjimui ir populiarinimui.

Einant metams kolektyve jaunimo, kaip ir vyrų, būdavo tai daugiau, tai mažiau. Džiaugiamės, kad yra tokių ansamblicijų, kurie pasirinko studijas ir gyvenimo kelią, susijusį su etnokultūros ir krašto istorijos tyrinėjimais. Tarp jų – ir etnomuzikologė, televizijos laidų bei renginių vedėja dr. Loreta Sungailienė (Mukaitė), Palangos krašto istorija jau daug metų besidomintis Martynas Užpelkis.

Koks buvo ir yra tas mėguviškis?

Mes patys sakome, kad jis „ne iš kelmo spirtas!“ Mėguviškiai – tikri entuziastai! Jie, palikę savo šeimos rūpesčius, nenuravėtus daržus, neišvirtas vakarienes, du kartus per savaitę renkasi į repeticijas ir bendrystėje ieško tautos kultūros klodų.

Na o jei kalbėtume apie atskirų ansamblicijų gebėjimus, vaidmenį kolektyve, tai dabar skambiausi balsai ansamblyje – Dalios Kaščionienės, Silvos Sendrauskienės, Irenos Kvedarienės, Virginijos Antušienės, Janinos Samauskienės, Robertos Bagdonaitės, brolių Antano ir Stasio Sendrauskų, Jono Beinoriaus, Valentino Dilgino. Gražu žiūrėti, kaip, užgrojus šokių muzikai, ratelyje sukasi Giedrė ir Algirdas Miežečiai, Otilija Simonaitienė, Rolanda Puteikienė, Nijolė Bukienė, Marytė Alminaitė, Marius Duoplys, Kęstutis Dzigas, Saulius Normanantas, Tadas Žemaitis. Kaip puiki pasakorka ir renginių vedėja žiūrovus visada užburia Birutė Petkienė.

Mums linksmiausia būna vakaroti savame rate, t. y. ne dėl žiūrovų. Kaip sako mūsų muzikantų grupės vadovė Diana Šeduikienė, „Kartais gaila tų žmonių, kurie to nepatiria. Jie mums atrodo kaip vaikai, negavę motinos pieno ir meilės. Jei po visų repeticijų, koncertų dar lieka noro papildomai susibėgti, tai ir liudija apie ansamblietišką gyvenimo būdą.“

Mūsų šaunusis muzikantas Kazimieras Jakubauskas sakydavo: „Veikia geras energetinis laukas, jei daug žmonių ir visų nuotaika gera.“

Pasisekė mūsų kolektyvui, nes turėjome tikrą tradicijos pateikėjų. Buvo iš ko mokytis ir tarmės, ir dainų, taip pat ir šokių, grojimo manieros, gyvenimo išminties. Daugiausiai „Mėguvai“ davė Regina Andriekutė. Ji daugelį metų buvo mūsų ansamblio siela. Regina yra sakiusi: „Baisė liuobo nuorietė ateitė pasidainioutė. Kuožnos so sava dainuom. Vo mon baisė iduomo tas vėskas.“ Pati giliai perpratusi palangiškių pasaulžiūrą, ji suteikė tikrą vietinį veidą repertuarui, išmokydama mus tradicinių šio krašto dainų, giesmių, pasakojimų, pasakų, sakmių, mįslių, žaidimų, kulinarinio paveldo. Ruošiant ansamblio programas, ieškant atlikimo manieros ar paprasčiausiai klaidžiojant kasdienio gyvenimo takeliuose Regina mums visada galėdavo patarti.

Vyriausias tarp ansamblicijų ilgai buvo Petras Kazlauskas. Švenčiant ansamblio 25-metį jam suė-

jo devyniasdešimt metų. O, kiek jis turėjo *ukvatos* šokti ir dainuoti, žoleles rinkti ir jaunimą mokyti! Energijos pasisėmęs, kaip jis sakydavo, „iš Saulės“, pralenkdavo net ir jaunimą. Turėjo nuostabų balsą, buvo scenos žmogus. Beje, šokėjas – taip pat neprilygstamas. Net pačios jauniausios ansamblio šokėjos laikė garbe būti Petrelio pašokdintos.

Kazimieras Jakubauskas net per ilgus tremties metus nebuvo praradęs meilės muzikai ir savo smuikeliui. Jo smuikavimas buvo natūralus, paprastas, liaudiškas ir kartu stilingas. Repertuaras nemažas: ir polkos, ir valsai, ir fokstrotai. Polką jis taip mandrai šokdavo, kad net geriausiems ansamblio šokėjams taip ir nepavyko to kojų išraitymo įsisavinti. Iki šiol neužmirštame jo rimto požiūrio į repeticijas. Kazimieras sakydavo: „Jūs ką, rūgštelė, čia plepėt susirinkot? Jeigu nerepetuosi, nieko nepadarysi. Kiekvienas darbas atliekamas, įdedant pastangų. Veltui nebūna nieko. Reikia atidirbt.“

Pranas Domeika – buvo tikras basedlos virtuozas. Jo unikaliu instrumentu ir šiandien groja

„Mėguvos“ muzikantai. Prano išradingumui nebuvo lygių. Jo galvoje vis sukdavosi, ką čia tokio išmanaus padarius: „Gal kokias kankles iš stalčiaus ar triūbą iš pušies, ar kokią tarškynę, švilpį?“ Na o artėjant Užgavėnėms Pranelis šiai šventei visada rimtai ruošdavosi. Su meile jis kurdavo Morę, dirbindavo kaukes. Su juo visada būdavo linksma. Jis tuščių juokelių nelaidė, bet, kai pasakydavo, tai, anot Dianos, nors griūk iš koto! Iš savo atminties jis ištraukdavo ir romansų, ir blevyzgų, o iš stalčiaus – senų natų sąsiuvinį su fokstrotais ir valsais.

Šių žmonių ansamblyje nebėra. Jie jau dainuoja ir groja Anapilyje. Jiems išėjus, praradome daug ką esminio ir labai brangaus. Dabar galime tik džiaugtis, kad iš jų nemažai ko išmokome. Dabar jau bandome ir savo kraičio skrynias perkratyti. Ir atrandame: lopšinių, romansų, šokių muzikos, pasakų.

„Džiaugiuosi, kad teko groti su senojo žemaičių kaimo muzikantais. Man tai neįkainojama galimybė ir mokykla“, – kalba Diana Šeduikienė. – Ins-

(Nukelta j 10 p.)

„Mėguvos“ ansambliciai 2023 m. vasario 16 d. Palangos Basanavičiaus gatvėje. Radvilės Kucevičiūtės nuotrauka

Iš kairės: Pranas Domeika moko Martyną Užpelkį groti basedla. 1992 m. Alvydo Šeduikio nuotrauka; Regina Andriekutė ir Dalia Kaščionienė per kompaktinės plokštelės „Ant krašto marės Palangos miestely“ pristatymą ant Birutės kalno 2009 m. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš „Mėguvos“ ansamblio archyvo; Smuikininkas Kazimieras Jakubauskas per „Mėguvos“ ansamblio dešimtmetį „Anapilyje“. 1998 m. Alvydo Šeduikio nuotrauka

trumentinės grupės vadove dirbu nuo 1997 metų. Pirmasis kapelos sąstatas, dar prieš man ateinant į kolektyvą, buvo toks: Stasys Sendrauskas su armonika, Kazimieras Jakubauskas su smuiku, Pranas Domeika su basedle ir Petras Gineikis su būgnu. Per visus ansamblio gyvavimo metus daug muzikantų pasikeitė. Kapeloje smuiku grojoi Adelė Palaitienė ir Danutė Nazarovienė, armonika – Algis Barkauskas, Karolis Galdikas, Jonas Beinorius, koncertinai – Linas Žulkus, basedle – Birutė Čepienė, Monika Rukšėnienė, bandonija – Algirdas Lakštutis. Ilgą laiką „Mėguvos“ kapela buvo šeimininės grojimo tradicijos pavyzdys – joje grojo broliai Antanas Sendrauskas (bandonija) ir Stasys Sendrauskas (koncertina) su savo žmonomis Danute Sendrauskiene (būgnas, cimbolai, lamzdelis, basedlė) bei Silva Sendrauskiene (basedlė, būgnas). Ypač didžiuojamės, kad iki šiol kapeloje būgnu groja Marytė Alminaitė, kurios brolio Leandro Almino iniciatyva ir susibūrė mūsų ansamblis. Kapelos repertuaras – tai senųjų muzikantų atsineštos melodijos iš jaunystės, pokario laikotarpio. Daug gražios instrumentinės muzikos išmokome iš Kazimiero Jakubausko, Prano Domeikos.“

Šiuo metu kapeloje groja Antanas ir Stasys Sendrauskai, Silva Sendrauskiene, Irutė Kveda-

rienė. Be tradicinio kapelinio sąstato (bandonija, armonika, smuikas, basedlė, lamzdelis, būgnas, cimbolai) grojame ir senaisiais lietuviškais instrumentais (kanklėmis, dūdmaišiu, dambreliu). Muzikantai labiausiai mėgsta dalyvauti tokiuose festivaliuose kaip „Antanų polka“, „Sėlos muzikantai“, „Ant rubežiaus“, nes čia jie turi galimybę parodyti visas savo muzikinio repertuaro spalvas.

„Mėguvos“ vardą pasirinko ir Palangos krašto etnoklubas

Šiandien kurorte aktyviai veikia ir Palangos krašto etnoklubas. Jį taip pat pavadiname „Mėguva“. Etnoklubas organizuoja įvairių amatų mokymo kursus, seminarus, inicijuoja ir vykdo su etnine kultūra susijusius projektus. Turime Tradicinės tekstilės Palangos mokymo centrą, mūsų pačių vadinamą „Rankdarbių meistarne“. Klubas kartu su Lietuvos nacionaliniu kultūros centru 2008 m. išleido kompaktinę plokštelę „Ant marių krašto, Palangos miestely“. Joje įrašyta Palangos krašto patiekėjų, tiek esamų, tiek buvusių „Mėguvos“ folkloro ansamblio narių atliekamos dainos, instrumentinė muzika, pasakojamosios tautosakos fragmentai. Vykdydami šį projektą turėjome tikslą atskleisti Palangos

Iš kairės: folkloro ansamblio „Mėguva“ kapela Palangos Anapilyje 2019 m. Algimanto Baltūžio nuotrauka; Mėguviškiai puošiasi pačių nusimegstomis riešinėmis. Zitos Baniulaitytės nuotrauka

krašto gyvąją tradiciją, joje susiformavusią, iš kartos į kartą perduodamą ir iki šių dienų skambančią tradicinę muziką. Kitas leidinys – DVD „Jurginės Palangoje“ (2012). Jis – apie mūsų kurorte atkurtą Jurginių tradiciją. Valstybės atkūrimo šimtmečiui kartu su Palangos kultūros ir jaunimo centru įgyvendinome du projektus. Pirmasis – „Išgirs šimtmečių jūrą“. Juo siekėme paskatinti pajūrio jaunimą praplėsti savo kultūrinį akiratį, atrandant prigimtine kultūrą, išbandyti etninės muzikos modernų ir šiuolaikinį skambėjimą. Antrasis projektas – „Meistrų kalvė“. Jis supažindina su meistrystės tradicijomis ir tautiškomis inovacijomis.

Prasminga kolektyvo veikla Lietuvos folkloro specialistų yra pastebėta ir aukštai įvertinta. An-

sambliui kaip meno saviveiklos kolektyvui yra suteikta pirmą kategoriją ir jis ją jau daug metų išlaiko. Na o 1999-aisiais Lietuvos nacionalinio kultūros centro specialistai „Mėguvą“ pripažino geriausiu miesto folkloro ansambliu ir mus pirmuosius Lietuvoje apdovanojo „Aukso paukštės“ statulėle.

Šviesaus atminimo Audra Lukauskytė apie ansamblį yra taip rašiusi: „Istorinėje „Mėguvos“ žemėje folkloro ansamblis „Mėguva“ grąžina mums tautos etninės kultūros klodus, padeda mums suvokti mūsų protėvių gyvenimo prasmes. Iš praeities – į dabar. Per „Mėguvą“ – į ryt... Tas amžinasis tęstinumas: iš ten, iš gilumos, į dabar... ir vėl ratu – iš čia, iš dabar, į ten...“

Tad sukim kartu tuos ratus.

Folkloro ansamblis „Mėgyva“ 2014 m. Dainų šventėje Vilniuje – Sereikiškių parke, prie Vilnelės. Jono Beinoiaus nuotrauka